

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI

**Ismailova Zukhra Karabayevna, Maxsudov Po‘lat Maxsudovich,
Ergashev Oybek Karimovich**

MAXSUS FANLARNI O‘QITISH METODIKASI

(Darslik)

Mutaxassisliklar:

5A141104 – Gidravlika va muhandislik gidrologiyasi
5A230102 – Iqtisodiyot (suv xo‘jaligida)
5A230201- Menejment (suv xo‘jaligida)
5A310201 – Elektr ta‘minoti (suv xo‘jaligida)
5A311502 – Geodeziya va kartografiya (suv xo‘jaligida)
5A340701 – Gidrotexnika inshootlari (suv xo‘jaligida)
5A410701 – Yer resurslaridan foydalanish va boshqarish
5A430101- Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalashtirish (qishloq xo‘jaligida texnikalardan foydalanish)
5A430101 – Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalashtirish (dehqonchilikni mexanizatsiyalashtirish)
5A430102 – Qishloq xo‘jalik texnikasini loyihalashtirish va konstruksiyasini ishlash
5A430201- Agrosanoat majmui elektrotexnik uskunalari va elektr ta‘minoti
5A450201 – Gidromelioratsiya
5A450202 – Melioratsiya va sug‘orma dehqonchilik
5A450203 – Suv kadastri va suv resurslaridan samarali foydalanish
5A450205 – Gidromelioratsiya tizimlaridan foydalanish
5A450206 - Suv tejamkor sug‘orish texnologiyalari
5A450301 – Gidromelioratsiya ishlarini mexanizatsiyalashtirish
5A450401 – Gidrotexnika inshootlaridan foydalanish, ularning ishonchliligi va xavfsizligi
5A450402 – Nasos stansiyalari va qurilmalaridan foydalanish va tashhisi
5A630101 – Atrof muhit muxofazasi (qishloq va suv xo‘jaligida)
5A311001- Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish (suv xo‘jaligida)

Toshkent - 2020

Annotatsiya. Darslik magistratura ta'limining 5A141104 – Gidravlika va muhandislik gidrologiyasi, 5A230102 – Iqtisodiyot (suv xo'jaligida), 5A230201- Menejment (suv xo'jaligida), 5A310201 – Elektr ta'minoti (suv xo'jaligida), 5A311502 – Geodeziya va kartografiya (suv xo'jaligida), 5A340701 – Gidrotexnika inshootlari (suv xo'jaligida), 5A410701 – Yer resurslaridan foydalanish va boshqarish, 5A430101- Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish (qishloq xo'jaligida texnikalardan foydalanish), 5A430101 – Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish (dehqonchilikni mexanizatsiyalashtirish), 5A430102 – Qishloq xo'jalik texnikasini loyihalashtirish va konstruksiyasini ishlash, 5A430201- Agrosanoat majmui elektrotexnik uskunalari va elektr ta'minoti, 5A450201 – Gidromelioratsiya, 5A450202 – Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik, 5A450203 – Suv kadastri va suv resurslaridan samarali foydalanish, 5A450205 – Gidromelioratsiya tizimlaridan foydalanish, 5A450206 - Suv tejankor sug'orish texnologiyalari, 5A450301 – Gidromelioratsiya ishlarini mexanizatsiyalashtirish, 5A450401 – Gidrotexnika inshootlaridan foydalanish, ularning ishonchliligi va xavfsizligi, 5A450402 – Nasos stansiyalari va qurilmalaridan foydalanish va tashhisi, 5A630101 – Atrof muhit muxofazasi (qishloq va suv xo'jaligida), 5A311001- Texnologik jarayonlar va ishlab chiqarishni avtomatlashtirish (suv xo'jaligida) mutaxassisliklari uchun mo'ljallangan va yuqoridagi mutaxassisliklar o'quv dasturiga muvofiq tayyorlangan.

Darslikda maxsus fanlarni o'qitish metodikasi fanining maqsad va vazifalari, oily ta'limning o'quv-me'yoriy xujjatlari, ta'lim tamoyillari, maxsus fanlardan ma'ruza, tajriba va amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish hamda o'tkazish metodikasi bo'yicha o'quv materiallar o'z aksini topgan. Shuningdek, darslikda talabalar bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish va baholash hamda modulli va masofaviy ta'lim texnologiyalariga oid materiallar ham berilgan.

Аннотация. Учебник предназначен для магистрантов специальностей 5A141104 – Гидравлика и инженерная гидрология, 5A230102 – Экономика (водное хозяйство), 5A230201- Менеджмент (водное хозяйство), 5A310201 – Электроснабжение (водное хозяйство), 5A311502 – Геодезия и картография (водное хозяйство), 5A340701 – Гидротехнические сооружения (водное хозяйство), 5A410701 – Использование и управление земельными ресурсами, 5A430101 – Механизация сельского хозяйства (механизация земледелия), 5A430102 – Проектирование и конструирование техники сельского хозяйства, 5A430201- Электротехнические оборудования агропромышленных комплексов и электроснабжения .5A450201 – Гидромелиорация, 5A450202 – Мелиорация и орошаемое земледелие, 5A450203 – Водный кадастр и эффективное использование водных ресурсов, 5A450205 – Использование гидромелиоративных систем, 5A450206 - Водосберегающие технологии, 5A450301 –Механизация гидромелиоративных работ, 5A450401 – Использование гидротехнических сооружений, их надежность и безопасность, 5A450402 – Использование и диагностика насосных станций и установок, 5A630101 – Охрана окружающей

среды (сельское и водное хозяйство), 5A311001- Автоматизация технологических процессов и производств (водное хозяйство) и подготовлено по учебной программы вышеизложенных специальностей.

В учебнике представлены материалы цели и задачи дисциплины методике преподавания специальных дисциплин, учебно-нормативные документы высшего образования, принципы обучения, организация и проведения лекционных, лабораторных и практических занятий по специальным дисциплинам. А также в учебнике приведены материалы по оценке и контролю знаний, умений и навыков студентов, технологиям модульного и дистанционного обучения.

Annotation. The textbook is intended for undergraduates in specialties 5A141104 - Hydraulics and engineering hydrology, 5A230102 - Economics (water management), 5A230201 - Management (water management), 5A310201 - Power supply (water management), 5A311502 - Geodesy and cartography (water management), 5A340701 - (water management), 5A410701 - Use and management of land resources, 5A430101 - Mechanization of agriculture (mechanization of agriculture), 5A430102 - Design and construction of agricultural machinery, 5A430201- Electrical equipment of agro-industrial complexes and power supply .5A450201 - Land reclamation, 5A450202 - Land reclamation and irrigated agriculture, 5A450203 - Water cadastre and efficient use of water resources, 5A450205 - Use of water-saving and water management systems, 5A450206 - Water-saving technologies, 5A450301 - Mechanization of irrigation and drainage works, 5A450401 - Use of hydraulic structures, their reliability and safety, 5A450402 - Use and diagnostics of pumping stations and installations, 5A630101 - Environmental protection (agriculture and water management), 5A311001- Automation of technological processes and production (water management) and prepared according to the curriculum of the above specialties.

The textbook contains materials on the goals and objectives of the discipline, the methodology of teaching special disciplines, educational and normative documents of higher education, the principles of training, the organization and conduct of lectures, laboratories and practical classes in special disciplines. Also, the textbook contains materials on the assessment and control of knowledge, skills of students, modular and distance learning technologies.

Taqrizchilar:

M.F.Hakimova-Toshkent Davlat iqtisodiyot Universiteti
“Innovatsion ta’lim” kafedrası professori, pedagogika fanlari
doktori.

X.T.Axmadxo’jaev-Namangan muhandislik-texnologiya
institutı “Tabiiy tolalarnı dastlabki ishlash texnologiyasi”
kafedrası professori, texnika fanlari doktori.

M U N D A R I J A

KIRISH.....	7
I-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISH METODIKASINING PREDMETI, MAQSADI VA VAZIFALARI.....	9
1.1. Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi fanining pedagogik fanlar tizimidagi o'rni.....	9
1.2. Maxsus fanlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari.....	13
1.3. Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi fanining tadqiqot metodlari.....	17
II-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISH QONUNIYATLARI VA TAMOYILLARI.....	24
2.1. Maxsus fanlarni o'qitishda didaktik tamoyillar va qoidalar.....	24
2.2. Ta'lim tamoyillari va ularning mazmun mohiyati.....	32
III-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISHNING O'QUV-ME'YORIY XUJJATLARI VA METODIK ISHLARI, ULARNI REJALASHTIRISH, TASHKIL ETISH VA TAYYORLASH METODIKASI.....	44
3.1. Magistratura mutaxassisliklari bo'yicha Davlat ta'lim standarti. Malaka talablari.....	44
3.2. Mutaxassislik bo'yicha o'quv reja va ishchi o'quv reja.....	55
3.3. O'quv va ishchi o'quv dasturi.....	63
3.4. Sillabus, o'quv uslubiy majmua va kalendar rejani ishlab chiqish qoidalari.....	71
IY-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISH SHAKLLARINING UMUMIY TAVSIFI.....	75
4.1. Oliy ta'lim muassasalarida ta'limni tashkil etish shakllari.....	75
4.2. Ma'ruza va uning turlari.....	82
4.3. Amaliy - laboratoriya mashg'ulotlari va ularni o'tkazish metodikasi.....	86
4.4. O'quv laboratoriyalarida o'qitish.....	94
4.5. Ta'lim metodlarining tavsifi.....	103
4.5.1. Og'zaki metodlar.....	105
4.5.2. Ko'rgazmali metodlar.....	108
4.5.3. Amaliy metodlar.....	109

Y-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISHDA KO'RGAZMALI	
VOSITALARNI TAYYORLASH METODIKASI.....	114
5.1. Maxsus fanlarni o'qitish jarayonida ko'rgazmali vositalardan foydalanish zaruriyati.....	114
5.2. Ko'rgazmali vosita turlari.....	118
5.3. Ta'lim jarayonida multimedia texnologiyasidan foydalanish.....	123
5.4. O'quv videofilmi va undan foydalanish metodikasi.....	125
YI-BOB. MUSTAQIL FAOLIYAT VA UNI TASHKIL ETISH	
METODIKASI. MAXSUS FANLARDAN KURS ISHI (LOYIHASI)NI VA	
KEYSLARNI TAYYORLASH METODIKASI.....	130
6.1. Oliy ta'lim muassasalarida talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etish.....	130
6.2. Mustaqil ishlarni tashkil etish maqsad va vazifalari, shakllari.....	133
6.3. Maxsus fanlardan kurs ishi (loyihasi)ni bajarish, rasmiylashtirish va himoya qilish tartibi.....	139
6.4. Maxsus fanlarni o'qitish jarayonida talabalarning mustaqil ta'limini keyslardan foydalangan holda tashkil etish.....	145
YII-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISHDA MUAMMOLI VA	
INTERFAOL METODLAR.....	150
7.1. Muammoli ta'lim konsepsiyasining mazmuni va maqsadi.....	150
7.2. Muammoli vaziyatlarni yaratish metodikasi.....	154
7.3. Interfaol metodlarning o'ziga xos jihatlari va turlari.....	159
YIII-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISH JARAYONIDA	
TALABALARNING BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALARINI	
BAHOLASH.....	165
8.1. Maxsus fanlarni o'qitishda talabalarning bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish va baholash.....	165
8.2. Baholashning reyting va besh ballik tizimlarining afzallik va kamchiliklari.....	178
8.3. Ta'limda kredit texnologiyalari.....	188
IX-BOB. MAXSUS FANLARNI O'QITISH JARAYONIDA PEDAGOGIK	
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH.....	198